

نگاهی به تنش‌های اخیر در قره‌باغ؛ ایروان کوتاهی می‌کند یا باکو زیاده خواهی؟

مفسر سیاسی جمهوری آذربایجان در مورد بیانیه نخست وزیر ارمنستان، برخی نکات را موجه و برخی را بی‌اساس دانسته و گفت: آنچه پاشینیان درباره وجود خط تماس گفته معتبر است.

به گزارش آران نیوز به نقل از گروه بین الملل خبرگزاری تسنیم، اواخر هفته گذشته درگیری دیگری بین نیروهای نظامی ارمنستان و جمهوری آذربایجان رخ داد که می‌توان آن را در همان راستای درگیری‌های پراکنده بین دو طرف از بعد از جنگ 44 روزه قره باغ خواند.

وزارت دفاع جمهوری آذربایجان در خصوص این درگیری و عملیات در قره باغ بیانیه ای صادر و طرف ارمنی را متهم به تنش کرد.

در این بیانیه آمده است: گروه‌های مسلح غیرقانونی ارمنی در خاک آذربایجان، جایی که نیروهای حافظ صلح روسی به طور موقت در آن مستقر هستند، مفاد بیانیه مورخ 10 نوامبر 2020 را به شدت نقض کردند. در تاریخ 3 آگوست، یک اقدام تروریستی خرابکارانه علیه یگان‌های ارتش آذربایجان انجام شد. در اثر این اقدام تروریستی، یک سرباز ارتش آذربایجان به شهادت رسید.

این وزارتخانه خاطرنشان کرد: علاوه بر این، گروه‌های مسلح غیرقانونی ارمنی سعی کردند تپه «قیرخ قیز» واقع در رشته کوه‌های منطقه کلبر و لاجین را تصرف کرده و مواضع رزمی جدیدی را در آنجا ایجاد کنند.

در این بیانیه، اقدامات تلافی جویانه ارتش آذربایجان با عنوان عملیات «انتقام» خوانده شده و آمده است: در نتیجه عملیات انتقام جویانه یگان‌های ارتش آذربایجان، ارتفاع «قیرخ قیز» و همچنین «ساریبابا» و یک تعدادی دیگر از ارتفاعات مهم فرماندهی در امتداد رشته کوه قره باغ در رشته کوه قفقاز کوچک تحت کنترل قرار گرفت. در حال حاضر کارهای مهندسی برای احداث موقعیت‌های جدید و احداث جاده‌های عریض در محدوده‌های مطلوب در حال انجام است.

وزارت دفاع جمهوری آذربایجان گفت: چندین موضع رزمی گروه‌های مسلح ارمنی منهدم شد. به این ترتیب، حمله هوایی به یگان نظامی در شهرک یوخاری اوراتاغ در منطقه آغدره سابق انجام شد. در نتیجه نظامیان فعال نیروهای مسلح ارمنستان کشته و زخمی شدند. جمهوری آذربایجان بارها اعلام کرده است که برخلاف بیانیه سه جانبه، حضور نیروهای مسلح ارمنستان و واحدهای مسلح غیرقانونی ارمنی در سرزمین‌های آذربایجان که نیروهای حافظ صلح روسی به طور موقت در آن مستقر هستند، همچنان منبع خطر است. در این بیانیه آمده است که غیرنظامی کردن این مناطق، خروج کامل نیروهای ارمنی از آنجا و خلع سلاح عناصر مسلح غیرقانونی ارمنی کاملاً ضروری است.

وزارت دفاع آذربایجان با اعلام اینکه از این پس با قاطعیت جلوی هرگونه اقدام تروریستی علیه حاکمیت آذربایجان گرفته می‌شود، گفت: اقدامات تلافی جویانه تکان دهنده تر خواهد بود.

بر اساس بیانیه طرف ارمنی در نتیجه حملات خمپاره‌ای و پهپادی جمهوری آذربایجان، 14 سرباز مجروح و 2 نفر کشته شدند.

مقامات آرتساخ (نام منطقه خودخوانده ارمنی) اعلام کردند که اقدامات مشترکی را با نیروهای حافظ صلح روسیه برای تثبیت اوضاع انجام می‌دهند.

مطبوعات ارمنی می‌نویسند که آرائیک آراتونیان، رهبر جمهوری خودخوانده قره باغ، بسیج نظامی اعلام کرده است.

سازمان امنیت و همکاری اروپا با انتشار بیانیه‌ای در توئیتر در مورد تنش‌های قره باغ، طرف‌ها را به گفتگو دعوت کرد و گفت: ما به شدت نگران اخبار مربوط به حوادث مسلحانه و تلفات انسانی در قفقاز جنوبی هستیم. ما از آذربایجان و ارمنستان می‌خواهیم که تمام اقدامات لازم را برای کاهش تنش و احیای گفتگو انجام دهند. ما مصمم هستیم از همه تلاش‌هایی که با هدف تقویت صلح در منطقه است، حمایت کنیم.

نیکول پاشینیان نخست وزیر ارمنستان نیز در سخنرانی خود در جلسه دولت در خصوص عملیات «انتقام» ارتش جمهوری آذربایجان در 3 اوت گفت: آذربایجان پیوسته در مورد حضور نیروهای مسلح ارمنستان در قره باغ کوهستانی، تحریف می‌کند. من رسماً اعلام می‌کنم که هیچ سرباز ارمنی در قره باغ کوهستانی وجود ندارد.

نخست وزیر ارمنستان گفت: بیانیه سه جانبه مورخ 9 نوامبر 2020 هر چقدر هم که مورد انتقاد قرار گیرد، امنیت قره باغ را تضمین می کند. با بیانیه 2020، منطقه قره باغ تعریف شد. با این حال، آذربایجان همچنان سعی در انکار این موضوع دارد و می گوید که قره باغ کوهستانی وجود ندارد. ضمناً چنین اظهارات آذربایجان نقض فاحش اعلامیه سه جانبه است.

پاشینیان معتقد است: تعیین خط تماس با بیانیه 9 نوامبر دومین نکته مهم بود. سومین نکته، کریدور لاجین بود که ارتباط بین قره باغ کوهستانی و ارمنستان را فراهم می کند. در واقع، کاری که آذربایجان امروز انجام می دهد، خلاف آن چیزی است که من برشمردم. ما انتظار داریم همان طور که در بیانیه سه جانبه تصریح شده است، نیروهای حافظ صلح روسیه اجازه ندهند آذربایجان این نهادهای اساسی را تضعیف کند.

وی گفت: آذربایجان همیشه در مورد ارتش دفاعی قره باغ کوهستانی و چرایی استقرار آن در خط تماس صحبت می کند. اگر نیروهای حافظ صلح روسیه و آذربایجان یکپارچگی خط تماس را تضمین کنند، به نظر من ارتش دفاعی قره باغ کوهستانی نیازی به انجام وظیفه رزمی نخواهد داشت.

«توفیق ذوالفقاروف» وزیر امور خارجه سابق آذربایجان، در مصاحبه با خبرنگاران گفت: نخست وزیر ارمنستان سند 10 نوامبر را تحریف می کند. آذربایجان گفته است که 3 نکته در سند حل نشده است. اول حضور واحدهای ارتش ارمنستان در قره باغ. اگرچه پاشینیان این موضوع را تکذیب کرد، اما معاون وزیر دفاع ارمنستان در دیدار با والدین این سربازان ارمنی گفت که آن ها بر اساس توافقنامه به خدمت فراخوانده شدند. دوم اینکه نیروهای حافظ صلح روسیه برای تضمین امنیت وارد منطقه شده اند. یعنی هیچ توافقی وجود ندارد که ارتش ارمنستان یا برخی واحدهای نظامی ارمنی برای تأمین امنیت آنجا باشند. موضوع سوم مربوط به زنگه زور است. علیرغم آنچه ذکر کردم، ارمنستان پیوسته از روند صلح و تعهدات 10 نوامبر خودداری می کند. ارتش ارمنستان در منطقه نمی تواند هیچ وظیفه ای را انجام دهد زیرا اهمیت خود را از دست داده است. بنابراین آن ها باید فوراً منطقه را ترک کنند و باندهای غیرقانونی ارمنی باید خلع سلاح شوند.

وی گفت: باکو اراده خود را با عملیات «انتقام» نشان داد که بر بازگرداندن کامل تمامیت ارضی و حاکمیت خود اصرار دارد. اگر در مذاکرات انجام شده نتیجه ای حاصل نشود و این روند ادامه پیدا کند، ما آماده استفاده از زور در خاک خود هستیم. ما در مورد عملیات علیه تروریست ها صحبت می کنیم.

«توفیق ذوالفقاروف» با اشاره به اینکه درگیری بین غرب و روسیه به ارمنستان منتقل شده است، گفت: نمونه بارز آن این است که در پی سفر «ویلیام برنز» مدیر آژانس اطلاعات مرکزی آمریکا (سیا) به ایروان، «سرگئی ناریشکین» رئیس سرویس اطلاعات خارجی روسیه نیز به آنجا رفت. واضح است که نخبگان سیاسی و جامعه ارمنستان با سوءاستفاده از تضعیف روسیه، راه غرب را برای نجات خود انتخاب می کنند. زیرا فقط با این روش می توانند سرمایه گذاری را به کشور خود بیاورند. در حال حاضر هیچ انتظاری از روسیه ندارند. مسکو این را دوست ندارد. شاید ارمنستان برای روسیه چندان مهم نباشد. اما «کریدور زنگه زور» برای آن ها اهمیت استراتژیک دارد. زیرا این کریدور راه ایران و ترکیه را باز می کند. سؤال فعلی این است که آیا ارمنستان با زنگه زور به غرب می رود یا بدون زنگه زور؟

«رئوف میرقدیروف» مفسر سیاسی آذربایجان در مورد بیانیه پاشینیان، برخی نکات را موجه و برخی را بی اساس دانسته و گفت: آنچه نخست وزیر ارمنستان درباره وجود خط تماس گفته معتبر است. اگر ما در مورد استقرار نیروهای حافظ صلح در خط تماس صحبت می کنیم، دو طرف دارد. اظهارات پاشینیان مبنی بر عدم استقرار نیروهای ارمنی در منطقه یک ریاکاری بزرگ است. زیرا مدت ها در ارمنستان در دوران خدمت سربازی، جوانان به قره باغ اعزام می شدند. حتی دبیر شورای امنیت ارمنستان نیز اعلام کرد که تمامی نیروهای نظامی این کشور در ماه سپتامبر خارج خواهند شد. پاشینیان درباره قره باغ کوهستانی صحبت می کند، در حالی که بیشتر قره باغ کوهستانی قبل از بیانیه 10 نوامبر آزاد شده بود. حتی اگر آن را به عنوان یک نهاد دولتی در نظر بگیریم، قره باغ کوهستانی که توسط جدایی طلبان ارمنی کنترل می شود، دیگر وجود نداشت.

لازم به ذکر است که در سپتامبر 2020 درگیری بین نیروهای مسلح جمهوری آذربایجان و ارمنستان آغاز شد. بیش از 6 هزار سرباز از هر دو طرف در این درگیری که 44 روز به طول انجامید و جنگ دوم قره باغ نامیده شد، جان باختند.

آذربایجان کنترل بخشی از منطقه قره باغ کوهستانی و 7 ناحیه اطراف آن را به دست گرفت و بر اساس اعلامیه 10 نوامبر همان سال که بین آذربایجان، ارمنستان و روسیه امضا شد، جنگ متوقف شد. پس از آن، نیروهای حافظ صلح روسی در کریدور لاجین و در قره باغ مستقر شدند.

قبل از جنگ دوم قره باغ، منطقه قره باغ آذربایجان و 7 ناحیه مجاور آن تا زمان توافق آتش بس 2020، در سال 1994 توسط ارمنستان اشغال شده بود. این درگیری با ادعای ارضی ارمنستان علیه آذربایجان از دوره اتحاد جماهیر شوروی آغاز شده بود.

نویسنده: حمید قدسی آذر کارشناس مسائل قفقاز و ترکیه